

ret. Det blev af det ærede Medlem for Ribe Amts 5te Valgfreds (Høgsbro) meget godt oplyst, hvor lidet de Ulemper, der i længere Tid have hvilet paa Almueskolevæsenet, vare afhjulpne ved Hjælp af Overskoledirecteuren, og vi have dog indtil nu havt i denne Post først en udmærket Mand, som vi nu savne i vort Land, og dernæst en anden, der ogsaa roses af Alle dem, der have kjendt hans Virksomhed, som en meget dygtig Mand. Det er vistnok det Personlige, som der har virket meget, og disse tvende Mænd have dog ikke kunnet overvælde de Ulemper, hvorover der længe har været klaget med Hensyn til Almueskolevæsenet. Men hvor findes nu den Person, der skulde kunne gjøre noget Eignende, ja endogsaa noget Mere end de? Jeg frygter for, at, hvis Posten nu blev fast, saa vilde man, om ikke strax, saa dog efterhaanden, see at faae en eller anden forgjemt Skolemand ind i den, som, naar han ikke længere vilde være i den Stilling, han hidtil havde beklædt, søgte denne Post, der mere convenerede ham, og det blev da det Ministerium, der til den Tid var tilstede, som havde at foretage Valget efter sin politiske Anskuelse. Det er forunderligt at tænke sig, at det ærede Medlem vil lægge saa overordentlig Vægt paa denne Postis faste Besættelse ligeoverfor det Spørgsmaal, om Folkeoplysningen skal fremmes eller ikke. Hvad er det, der er Almueskolevæsenets egentlige Gjenstand? Er det ikke Børn til en Alder af omtrent 14 Aar? Og er det i Almueskolen, at den Folkeoplysning, der har Noget at bethyde i det offentlige Liv, grundlægges? Nei, jeg paastaar, at de Elementer, som der læres, for en stor Deel gaar tabte for de Fleste, fordi deres Livsstilling fører det med sig, at de maae lægge det Lærde aldeles paa Hylben. Der er mange Børn, som, naar de gaar ud af Skolen, kunne strive og regne godt, men som, naar man træffer dem om 3 à 4 Aar derefter, aldeles have glemt det, eller i alt Fald staae meget langt tilbage i saa Henseende. Nei, Folkeoplysningen har ganske andre Kilder; det er den kommunale Selvstændighed, som Grundloven har givet os — eller rettere, lovet os, thi der er desværre Meget tilbage endnu at give af, hvad der er lovet, — det er den kommunale Selvstændighed,

Borgernes frie Arbejde i de offentlige Anliggender i Communen, der er Buggen for Folkeoplysningen, og ikke dette smaalige Børneværk, med Hensyn til hvilket den ærede Rigsbogsmand for Kjøbenhavns 6te Valgfreds troede at kunne lade os høre, at naar vi ikke gik ind paa en saadan Overskoledirecteurs faste Ansættelse, vilde vi svække og modarbejde Folkeoplysningen, fordi der da ikke kunde blive gjort, hvad ellers denne enkelte Mand kunde gjøre for Børnene til deres 14de Aar. Det er noget Overprevent af det ærede Medlem at komme med Udtalelser af denne Art. Jeg beklager forøvrigt, at det ærede Medlems Foredrag endnu ikke er trykt; jeg vil naturligviis ikke hermed rette nogen Debetelse imod Bedkommende, men jeg siger kun, at jeg beklager det, fordi jeg frygter for at imødegaae det ærede Medlem i enkelte Punkter, med Hensyn til hvilke jeg ikke er vis paa, at han vil vedkjende sig, at min Opfattelse af hans Indtringer er rigtig. Jeg skal derfor erklære, at jeg forbeholder mig til tredie Behandling, hvor Sagen da paany kan komme til Overveielse, at imødegaae de Punkter, som det ærede Medlem fremdrog, hvilke Punkter, som sagt, forekomme mig i høi Grad at trænge til Gjendrivelse. Det ærede Medlem har imidlertid allerede ved Sagens første Behandling givet et Fingerpeg om sin Stilling med Hensyn til Spørgsmaalet i det Hele, og han har nu her, da man tiltraabte ham, at Communerne kunde tage sig af Skolevæsenet, sagt, at hvis vore Communer vare uvillige saaledes, at man kunde overlade dem dette, saa var det en anden Sag, men dette var efter hans Mening ingenlunde Tilfældet. Her see de Herrer altsaa, at han frygter „de locale Autoriteters Indflydelse paa Skolevæsenet tilligemed det geistlige Bureaukrati.“ Dette Par Ord skrev jeg op, da han sagde dem, saa at jeg er vis paa, at det blev sagt. Jeg derimod staaer paa det Standpunkt, der er givet i Grundloven af 1849, og jeg holder mig væsentligt til to Paragrapher deri, som forekomme mig at være afgjørende med Hensyn til Statens Stilling til Almueskolevæsenet, nemlig § 96, der angaaer Communerens Selvstyrelse af deres Anliggender under Statens Tilsyn, og § 90, der angaaer Statens Forpligtelse